1940 ий 6 июль № 62 (675) Акше 5 ыр.

10-шо ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

ӰРВЕЗЕ КОММУНИСТ

ВЛКСМ Маробком ден Йошкар-Ола Горком орган

У ЗАЕМЛАН ПОДПИСАТЛЫМАШЫМ БОЛЬШЕВИСТСКИ ЗАВЕРШИТЛАШ

У ТУНЕММЕ ИЙЛАН САЙЫН ЯМДЫЛАЛТАШ

Школлаште учебно-воспитательный пашаште сай результатшым шумаш у тунемме ийлан ончылгочак сайын ямдылалтмаш деч ятыр зависитла. Кунам школа, кодшо тунемме ийын мучашыже дене таҥастарымаште, утларак сӧрастарыме гын, пиалан йоча-шамычын сайын тунемаш тӱҥалашлан кумылышт эшеат утларак вӧлталтеш.

Мемнан Марийский республикыштына ятыр школа-шамыч у тунемме ийлан шукертак тӱрыс ямдылалт шуыныт. Мутлан Моркинский районысо Тат-Чедроялький да Нуж-Ключинский неполный средний школа-шамычым налаш, нуно чыла шот денат у тунемме ийлан тӱрыс ямде улыт.

Ново-Торъяльский районыштат Русско-Шуйский да Эркан-Солинский начальный школа-шамыч у тунемме ийлан майыштак тӱрыс ямдылалт шуыныт. Тыгай пример-шамычым республикыште ятыр ончыкташ лиеш.

Туге гынат, пӱтынь республикыште у тунемме ийлан ямдылалтмаш начар. Республика мучко 1 июльлан 697 школа гыч 51 школым гына комиссий приниматлен да 132 школа ямдылалт шуын, нунымат комиссий приниматлышаш. Йошкар-Олинский районышто 1 июльлан 59 школа гыч комиссий 40 школым приниматлышаш ыле гын, улыжат 2 школа гына приниматлыме. РОНО-н заведующийже Масленников йолташ кунар у парта, классный доска-шамыч да кунар наглядный пособий кӱлешым огеш шинче. Параньгинский районыштат у тунемме ийлан ямдылалтмаш шотышто тыгаяк начар положений—33 школа гыч 1 июльлан 1 школа гына тӱрыс ямде.

Школа-шамыч пу ямдылыме шотыштат моктанен огыт керт. Республика мучко 108.110 кубометр пум ямдылыман гын, 89.164 кубометрым ямдылыме, 61.527 кубометржым шупшыктымо. Звениговский средний школа (директор З. Н. Петухов йолташ) чодра деч 3—4 километр ӧрдыштӧ велэ гынат, таче кечылан ик кубометр пумат ямдылен огыл. Параньгинский районысо Куракинский средний школат (директор Михеев йолташ) ик кубометр пу деч посна у тунемме ийым вашлийнеже. Тиде шотышто Юринский район путырак начар положенийыште улеш. Таче кечылан район мучко ик школынат тунемме ий мучкылан ситышын пу ямдылыме огыл.

Парта да классный доска-шамычым ыштыме шотыштат паша томам. Республика мучко 3.457 парта олмеш 1.226 партым гына ыштын шуктымо. Классный доскат 140 огеш сите.

Кушто вара у тунемме ийлан начар ямдылалтмын причиныже? Эн ондак—школа-шамычын директорышт да заведующийышт ответственностьым шижмашышт уке, вес шотшо—РОНО заведующий-шамыч тиде кугу важностян пашалан кӱлеш наре вниманийым ойырен огытыл. Адакшым Марийский АССР Наркомпросат РОНО-шамыч деч кӱлеш семын требоватлен огыл.

У тунемме ийлан ямдылалтмаште ВЛКСМ райком да первичный комсомольский организаций-шамычат ӧрдыштӧ лийын огыт керт. Нуно кече еда тиде паша дене заниматлышаш улыт. Школа директор, заведующий да РОНО-шамычлан пашаштышт практический полышым пуман. Школьный комсомольский организаций-шамыч гын, у тунемме ийлан ямдылалтме шотышто путырак кугун полшышаш улыт. Пӱтынь общественность полша гын, школа-шамыч у тунемме ийлан шке жапыштыже сайын ямдылалт шуыт.

„Марий ял" колхоз пелесе комсомольский организацийысе комсомолец-шамыч (Йошкар-Олинский район) Кумышо Пятилетка (кумышо ий выпуск) Государственный Заемым пеш кугу куанымаш дене вашлийыч.

Снимкыште: молодежьный звенон звеневодкаже комсомолка Е. Д. Яблокова йолташ у заемлан подпискым ышта. Фото М. Чуршуковын.

Кок кечыште 2.610.000 теҥге

Йошкар-Оласе шемер-шамыч моткоч кугу политический активность дене у заемлан подпискым ыштат. Подписка тӱҥалме мӧҥгӧ, кок кече жапыште, 2.610.000 теҥгелан подписатленыт, а кодшо ий 2 кечыште 2 миллион теҥгелан подписка ыштыме ыле.

2 июльлан Йошкар-Олаште чылаже 67 организаций тӱрыс подпискым ыштеныт. Ятыр организаций-шамыч подпискым эртарымек, тунамак заемлан оксам тӱленыт.

Теве Поволжский лесотехнический институт 6 тӱжем теҥгем, Госбанк 1.500 теҥгем, уличный комитет-шамыч 1 тӱжем теҥгем да молат заемлан оксам сберкассыш тӱленыт.

78 ияш подписчик

„Манан Марий" колхозын (Йошкар-Олинский район) 78 ияш колхозникше Алексей Максимович Шибаков Кумышо Пятилетка (кумышо ий выпуск) Государственный Заем лекмым колын, тунамак колхоз правленийыш миен, 60 теҥгелан подпискым ыштын. Оксажымат тунамак тӱрыс тӱлыш.

— Мыйын тиде 60 теҥге оксам, — манеш тудо, — советский элемын экономический ден оборонный куатшым пеҥгыдемдаш полша. Заемлан пумо кажне теҥгем пиалан элемын тушманже-шамычлан пеҥгыде удар улеш.

В. Шибаков.

Заем шарымаште комсомолец-шамыч личный примерым ончыктат

Цибикнурский сельсовет, Йошкар-Олинский район. (Телефон дене). „Поланур" колхозысо комсомолец-шамыч колхозник-шамыч коклаште у заемым шарымаште личный примерым ончыктат. Подписка тӱҥалме мӧҥгӧ эн первояк комсомолец И. О. Майоров 100 теҥгелан подписатлалте. Тудын почеш Н. Краснов, В. Королев, А. Королева да Шобуров 50 да 75 теҥге гыч подписатлалтыч. Комсомолец-шамыч подпискым ыштымек, 66 ияш шоҥго кугыза Н. Кудрявцев йолташ 75 теҥгелан подпискым ыштыш.

„Йошкар пиштер" колхозыштат комсомолец да допризывник-шамыч заем шарымаште личный примерым ончыктеныт. Тиде колхозышто чылаже 2.800 теҥгелан подпискым ыштыме, кодшо ийысе ден таҥастарымаште кок пачаш шукырак.

И. Музуров.

18.190 теҥгелан подпискым ыштен, тунамак тӱлышт

„Ушна-Нур" колхозысо колхозник ден колхозница-шамыч коклаште Кумышо Пятилетка (кумышо ий выпуск) Государственный Заемлан подписка ыштымаш сай эртыш. Подписка ыштымаште посна комсомолец-шамыч примерым ончыктышт.

Теве комсомолец В. Константинов йолташ эн ончыч аваже ден коктын 50 теҥге гыч да ачаже 200 теҥгелан подпискым ыштышт. Оксажым тунамак тӱрыс тӱлышт. В. Константинов деч примерым налын, икте почеш весе ӱчашен-ӱчашен подпискым ышташ тӱҥальыч. Тыге кӱчык жапыште колхозник-шамыч чылаже 18.190 теҥгеаш подпискым ыштышт да тунамак заемлан оксам тӱрыс тӱлышт.

Крылов лӱмеш колхозышто подписка организованно эртыш. Колхозник-шамыч 2 шагат жапыште 6.300 теҥгеаш подпискым ыштышт.

Оксамат тунамак тӱрыс тӱлышт.

МОРКО. (Телефон дене шкенан корреспондент деч).

160 ТӰЖЕМ ГЫЧ 10 ТӰЖЕМЖЫМ НАЛИЧНО ТӰЛЕНЫТ

Сернур райцентрысе шемер-шамыч Кумышо Пятилетка (кумышо ий выпуск) Государственный Заемым пеш кугу куанымаш дене вашлийыч.

Госбанк пашаенг-шамыч первый кечыште 5.190 теҥгеашлан подписатлалтыныт. Комсомолец М. Макматов, подписной суммын 15 процентшым налично тӱлен.

Первый кечыште райцентрыште 160 тӱжем теҥгеашым шарыме да 10 тӱжем теҥгежым налично тӱленыт.

Макматов.

Пиалан элна эшеат пеледалтше

У заемым лукмо нерген правительствын пунчалжым кажне колхозник, кажне колхозница кугу куанымаш дене вашлийыт. Нуно тунамак кумылын подпискым ышташ тӱҥалыныт.

2 июльышто Павловский сельсоветысе „Какшан" колхозын (Йошкар-Олинский район) колхозникше ден колхозницаже-шамыч 2 тӱжем теҥгеаш подпискым ыштышт. Подписка кызытат кая.

— Мемнан кажне теҥгена, — маныт колхозник ден колхозница-шамыч,— шкенан пиалан элналан эшеат пеледалташыже полшыжо.

Булат.

Шудо солымаш тӱҥалын. Снимкыште: Йошкар-Олинский районысо „Марий ял" колхозын колхозник ден колхозницаже-шамыч шудым солат. Пурлаште первый—комсомолец К. А. Пильщиков йолташ.

Фото М. Чуршуковын.

ӰДЫР-ШАМЫЧ

Кумда олык ужар посто гай мӱндӱркӧ шарлен. Чеверын да кандын койшо пеледыш-шамыч эр южышто вуйыштым шыман гына савалтат. Нуно пуйто пашашке лекше колхозник-шамычым йӧратен саламлат.

„Марий ял" колхозын членже-шамыч первый июль гычак шудо солаш лектыныт. Ынде нуно визымыше кечылан солат.

Теве Кякшан воктене молодежьный звено пашам ышта. Тыште утларакшым кушкын шушо ӱдыр-шамыч улыт. Нуно ош вургемым чиеныт, йолыштышт вичкыж чулка, куштылгын гына йыдалым пидыныт. Ӱдыр-шамычын тӱсыштым ончалын йыраҥеш кушшо сылне маке ушышко пура. Чын, нуно маке гаяк пеледалтше улыт.

Ӱдыр-шамычын могырыштым рӱзалтен, саваштын лупшалтарме почеш лӱжген шогышо нӧрӧ шудо пел велке йӧралтын кодеш. Ончылно Карпова Лиза сола, почешыже Зубанова Нина, Столярова Анна, Шульякова Мария да молат эртат. Нунын сава корнышт нӱжмӧ гай лийын кодеш.

Кече ятыр кӱшкӧ кӱзымеке, ӱдыр-шамыч могырыштым кандараш Какшан сер воктене шогышо шоло йымаке погынен шинчыч. Какшан вӱд кадыргалын ӱлыкыла йога. Ӱмбалныже кечейол шийын - шӧртньын модеш. Ӱдыр-шамыч сылнын койшо вӱд ӱмбаке ончен, онгыр гай йӱкышт дене йӧратыме лудыш мурыштым муралтат. Вара Карпова Лиза Гогольын „Мертвые души" поэмыжым шаралтен, кодшо лудма гыч умбакыже лудаш тӱҥалеш.

— Ну тиде Чичиков пеш жулик улмаш, — шокта Шульякова Мария.

— Тыште Гоголь Чичиковым велэ огыл, помещик-шамычын тӱсыштым чыла могырымат пеш сайын ончыктен пуэн,—манеш лудшо.

Каналтымеке, ӱдыр-шамыч адакат виянрак пашашке пижыт.

'Машина семын кид талын модеш,
Пӱчкылт лектын ужар шудо возеш;
Солалме еда чыке да копна—
Ударник-шамычын паша чот ушна!

* * *

Тиде кечын молодежьный звено ятыр верым солыш. Бригадир Столяров Филипп пашам ончен нале да каласыш:

— Ӱдыр-шамыч, молодец улыда. Тений первый ий велэ соледа гынат, кечаш нормым тӱрыс темен шуктенда. Солымыда кум гектарымат эрталтен. А чылаже колхоз ынде ятыр гектарым солен.

Кас. Кече волен каен, чодра вуй гоч йошкар тулжо гына ярымын-ярымын мӱндӱркӧ шарла. Ала кушто шудо коклаште шодо логаржым мурыктен, карш кычкыра. Чашкер лоҥгаште изи шӱшпык сылнын шӱшкалта. Тыгак шудо солышо-шамычат нойымым шижде, кас южышто яндар йӱкыштым луктын, олык мучко шергылтарат:

Ме мурена, ме куштена
Улан колхоз илышлан;
Кумыл нӧлтын тау ыштена
Йӧраталме Сталинлан!

Н. Лекайн.

Шудо солымаште

Павловский сельсоветысе „Какшан" колхоз (Йошкар-Олинский район) шудо солаш 2 июльышто лектын. Шудо солымаште кок бригада пашам ышта. Кок бригада шке коклаштышт соревноватлат.

Тиде колхоз сенокосилкымат ходыш колтен.

— Тений шурно моткоч чапле лиеш, — ойла колхоз председатель Д. Л. Смирнов йолташ.— Шудым солен пытарен, шурно погымашке ме уло вийнам мобилизоватлена.

Колхозник ден колхозница-шамыч шке пашаштым честь дене ыштен шуктымаш верч уло кумылыштым пуэн кучедалат.

Кызыт шудо солышо-шамычлан общий столовойым организоватлыме. Завтрак, обед жапыште лиеш.

Ш. Б.

К. М. Плотникова йолташ „Марий ял" колхозын (Йошкар-Олинский район) ик сай стахановкаже.

Снимкыште: Плотникова шудо солымаште.

Фото М. Чуршуковын.

Шудо солаш организованно лектыч

Параньгинский районысо „Марий" колхоз 29 июньышто шудо солаш организованно лекте. Первый кечыште 6 гектар шудым солымо.

Шудо солымо жапыште йоча-шамычлан яслым почмо.

А. Иванов.

У шурным погаш ямдылалтмым тергашлан рейд

Тергымаш сай результатым ончыктыш

Сернур. (Телефон дене). Колхоз-шамычын шурно погаш ямдылалтмыштым тергымаш рейдым увертарымек, районысо посна комсомольский организаций шамыч тунамак тергаш пижыч. Теве „Йошкар пеледыш" колхоз, бригадын т е р г а ш тӱҥалмешкыже, шурно погаш ямдылалтме верген шоналтенат огыл ыле. Садлан 4 еҥан бригада шке ончыланже 2—3 кечыште шурно погаш тӱрыс ямдылалт шуаш задачым шынден. Тидлан лийын комсомольский организацийын секретарьже В. П. Павлов йолташ чыла 12 комсомолецым посна пашашке пеҥгыдемден. Вич кече жапыште колхоз шурно погаш тӱрыс ямдылалт шуын.

„Волгыдо" да Ленин лӱмеш колхозлаштат, бригада-шамычын тергаш тӱҥалмекышт, шурно погаш пуытырак начар ямдылалтыныт. Тергымаш бригада-шамычым тиде пашашке комсомолец-шамычым да молодежым мобилизоватлен моштымылан кӧра кӱчык жапыште „Волгыдо" да Ленин лӱмеш колхоз-шамыч шурным погаш тӱрыс ямдылалт шуыныт.

Сернурский районышто моло колхозлаштат бригада-шамыч практически полшат.

Е. Мамаев.

Кок колхозышто гына бригадым создатлыме

1 июль гыч „Марийский Правда", „Марий Коммун", „Рвезе Коммунист" редакций-шамыч да ВЛКСМ Обком колхоз-шамычын шурно погаш ямдылалтмыштым тергымаш рейдым эртарат. Колхоз-шамычын шурно погаш ямдылалтмыштым тергымашке первичный комсомольский организаций-шамычым ВЛКСМ райком-шамыч мобилизоватлышаш улыт ыле.

Туге гынат, Сотнурский райкомол тиде шотышто, рейд увертарымек 6 кече эртен гынат, нимогай пашамат ыштен огыл. Район мучко таче кечылан „Онар" да Калинин лӱмеш колхозлаште гына колхоз шамычын шурно погаш ямдылалтмыштым тергашлан бригадым создатлыме. Нине бригада - шамыч могай пашам ыштеныт, райкомол нимомат огеш шинче. Вет Сотнурский район шурно погаш „ямде улына" манын нигузеат моктанен огеш керт.

Шурно погаш тӱҥалмешке жап пешак шагал кодын. Тиде кодшо жапыште ВЛКСМ Сотнурский райком колхоз - шамычын шурно погаш ямдылалтмыштым тергашлан первичный комсомольский организаций-шамычым мобилизоватлышаш. Бригада-шамыч, колхоз-шамычым тергымекышт, тунамак практический полышым пушаш улыт.

Рейд ситыдымаш-шамычым тӱжвак лукто

Морко. (Телефон дене шкенан корреспондент деч). „Интернационал", „Ленин-Сола", „Марий" колхоз-шамыч (Семи - Солинский сельсовет) шурно погаш ямде улмым тергашлан кум еҥ гыч бригадым организоватленыт ыле. Нине бригада-шамыч шурно погаш ямдылалтмаште ситыдымаш-шамычым чыла тӱжвак луктыч.

„Ленин Сола" колхозышто але мартенат жнейка ден веялка ямде огытыл. Колхозлан чылаже 200 мешак кӱлеш гын, кызыт 130 мешакым велэ ургымо. Тыгак орва-шамычымат 50 процентлан велэ ремонтироватлыме да 9 склад гыч иктымат эрыктыме огыл.

„Марий" колхоз ден „Интернационал" колхоз-шамычат тыгак шурно погашлан тӱрыс ямде огытыл. „Марий" колхозышто гын, ик сай мешакат уке. Кум агун гыч иктыжым гына тӧрлатен шуктымо.

Ты пашаште ситыдымаш ужын, „Интернационал" колхозышто посна комсомолец - шамыч шке инициативыштым ончыктыч. Комсомолец Михайлов машина-шамычым тӧрлаташ обязательствым нале. Феодоров йолташат складым тӧрлата.

Мих. Толстухин.

КОМСОМОЛЕЦ-ШАМЫЧ ОГЫТ ПОЛШО

Сернурский район Карл Маркс лӱмеш колхоз у шурным поген налаш начар ямдылалтеш. Шурно опташ 108 мешак кӱлеш гын, тачысе кечылан 20 мешакым велэ ямдылыме. Ял озанлык машина-шамычат але тӧрлатен шуктымо огытыл.

Колхозышто у шурно погаш начар ямдылалтмашым комсомольский организаций раш ужеш, но таче мартеат конкретный полышым огеш пу.

Тиде районысо „У пашаш ял" колхозат шурно погаш начар ямдылалтеш. Мешакым 200 олмеш 20 велэ ямдылыме. 25 орва гыч 13 орваже гына тӧрлатыме.

Сернурский райзоат нине колхозлашке вниманийым шагал ойыра.

Ф. Дмитр иев.

Стройконтора начар полша

Йошкар-Оласе 9-ше номеран школын директоржо И. Белянин йолташ у тунемме ийлан тений тунемме ий пытыме деч ончычак ямдылалташ тӱҥалын. Кызыт школышто кугу ремонт-шамычым пытарыме. Конга-шамычым пужен, тӧрлатен оптымо, пырдыжым чиялтыме, 50 процентлан кӱварым гына чиялтышаш кодын.

Учебник ден учебно-наглядный пособий-шамычым кодшо ий деч 2 тӱжем тенгеашым ешарыме, 1200 тенгеаш мебельым налме.

9-ше номеран школым тӱрыс ремонтироватлен шукташ 17 квадратный метр калай листа кӱлеш. Школа директор Белянин йолташ Йошкар-Оласе стройконторыш ты паша дене ик гана веле огыл миен, но стройконтора калай листам пуаш чыла годымат отказатлен. Стройконтора у тунемме ийлан ямдылалтмаш деч ӧрдыштӧ шогыман огыл, тиде государственный значенийан кугу пашаште эреак полшаш тудын обязанностьшо.

Аринский школа ямде

Моркинский районысо шуко школа-шамыч у тунемме ийлан тӱрыс ямдылалт шуыныт.

Теве Аринский неполный средний школа (директоржо П. Петров йолташ) районышто у тунемме ийлан эн ончыч ямдылалт шуын. Школыш кошташ шушо ийготан йоча-шамычым чыла учетыш налме.

Школын чыла конгажым ремонтироватлыме, ошемдыме. Школлан 390 кубометр пуым пӱчкын ямдылыме, тышечын 100 кубометрым пӱчкеден шелыште оптымо. Учебник ситышын уло. 1200 тетрадьым, пером, резинкым, карандашым да наглядный пособийым налме.

З. Кушаков.

У ТУНЕММЕ ИЙЛАН ЖАПЫШТЕ ЯМДЫЛАЛТМАН

1940 ий 23 майыште Марийский АССР Совнарком шушаш 1940—41 тунемме ийлан ямдылалтме нерген пунчалым луктын. Тиде пунчалыште республикысе чыла школа, РОНО, райисполком-шамычын задачышт нерген конкретно ончыктымо. Йошкар-Олинский, Еласовский, Волжский районласе школа-шамычын у тунемме ийлан начар ямдылалтмыштым пунчалыште поснак палемдыме.

Йошкар-Олинский районышто чылаже 59 школа уло. Таче кечылан план почеш у тунемме ийлан 30 школа тӱрыс ямдылалт шушаш ыле. Тышеч улыжат 12 школа веле ямде.

У тунемме ийлан жапыште ямдылалтмашын кугу важностьшым умлен, южо школа-шамыч ты пашалан кӱлеш семын пижыныт. Двигатель революций (заведующийже И. Д. Егошин), Сенькинский (заведующийже Александрова) начальный школа-шамыч у тунемме ийлан чыла ремонтымат пытареныт, учебник, тетрадь, наглядный пособий-шамыч чыла ямде.

Але район мучко ятыр школым ремонтироватлыме огыл, пу огеш сите. Петропавловский начальный школышто капитальный ремонт лийшаш. Сельский совет школым ремонтироватлаш средствам шукертак колтен. Заведующий Ефремов школым ремонтироватлаш чыла возможностьым иметлен гынат, але марте ты пашам тӱҥалынат огыл. Сурокский начальный школышто положений тылечат начар. Сурок чодра дене авыралтын гынат, школа тошто баракыште веле помещатлалтеш. Тений план почеш тышке у школа лийшаш. Но у школым ыштыме нерген але нигӧ ит шоналтен огыл. Школа заведующий Токтаева „молан мыланна баракым ремонтироватлаш, мыланна у школым ыштыман" манын вучен шинча.

РОНО заведующий Н. Масленников район мучко могай школа у тунемме ийлан кузе ямдылалтмым шкежат огеш шинче. Вет РОНО тиде паша дене конкретно вуйлатен шогышаш. 10 майыште РОНО школа заведующий ден директор-шамычын совещанийым эртарыш. Тиде совещанийыште 15 июньлан чыла школым пу дене обеспечитлаш манын решенийым луктыч. Тылеч вара шуко жап эртыш, но пу дене чыла школа-шамыч гыч але 50 процентланат обеспечитлыме огытыл.

РОНО, школа заведующий да директор-шамычлан кызытсе жапыште у тунемме ийлан ямдылалташ нигунамсе деч чот, уло вийым пыштен пижман. Тунам веле ме тунеммашын качествыжымат эше кӱшкӧ кӱзыктен кертына.

А. Абрамов.

Йоча творчествын Всесоюзный олимпиадышкыже кандидатлан ойырымо Мало-Сундырьский средний школын (Горно-Марийский район) коллективше.

Фото М. Чуршуковын.

ВСЕСОЮЗНЫЙ ЯЛ ОЗАНЛЫК ВЫСТАВКА ГЫЧ

Энгельский оросительный система

Кумда кандалге ташма ужар важык курыкла лонга гыч шуйнен кая. Тиде—великий русский энгер—Волга. Энгер кенета кадырген кая да шинча ончылно искусственный водоем — затон почылтеш. Затонышто кок сооружений — насосный станций - шамыч йыгыре шогат. Тӱжвач ончалмек нуно волжский пристаньла койыт. Нине станцийла деч труба-шамычын система шарла.

Виян насос-шамыч волжский вӱдым трубала мучко водохранилищыш пуат. Вара адак станций, адак труба-шамычын система да водохранилище - шамыч. Водохранилищыла гыч вӱд пасулашке, олыклашке, пакчалашке, виноградниклашке кая.

Тыге „Поволжье" павильонышто чаплын ыштыме художественный макетыште Энгельский оросительный система ончыкталтын. Тиде—„Большая Волга" ик чапле сооружениже. Волжский вӱдын кӱкшӧ серышке кузе нӧлталтмыжым тиде макет рашак ончыкта. Сложный технический проблемым павильонышто просто, раш да пеш моштен ончыктымо. Толшаш ийыште эксплоатацийыш пуаш Энгельский оросительный система ял озанлыклан пеш кугу значенийан. Тудо колхоз ден совхоз - шамычын 17.200 гектар пасулаштым орошитла. Электромотор - шамыч дене пашам ыштыше виян насос-шамыч оросительный сезонышто пасулашке 278 миллион кубометр вӱдым пуаш тӱҥалыт.

СВБ-и конференцийже

Кодшо кечылаште Звениговский районышто воинствующий безбожник-шамыч союзын кумышо конференцийже эртыш. Докладчик да пренийыште выступатлыше - шамыч воинствующий безбожник-шамычын южо союзышт пытартыш жапыште шке пашаштым ятырак саемденыт, манын ончыктышт. Теве Кокшамарский средний школа пеленсе союз (секретарь Бирюков йолташ) 1939—40 тунемме ий мучко 6 погынымашым эртарен, антирелигиозный тема дене ятыр докладым да беседым эртарен. Тунемме ийын тӱҥалтышыштыже 41 ең гына СВБ членыште шога ыле гын, кызыт 98 еҥгыш шуын.

Туге гынат районышто СВБ ячейка-шамыч пашам начар шуктат. „Боевик" колхоз пеленсе (Красноярский сельсовет) СВБ ячейкыште 1938 ийыште 24 ең членлан шога ыле гын, кызыт улыжат 10 ең гына кодын. „Оачык" колхозыштат 15 СВБ член гыч 4 член гына организацийыште шога.

Г. Казанцев.

Е. ЧАРУШИН

ЧАПЛЕ ПОЧТАЛЬОН

Вася лӱман йоча шке ачаже дене дачышке каен. А Васян аваже але олаш кодын: тудлан эше ала мом налашыже кӱлеш улмаш.

Аваже кӱлеш сатум налын, кас велеш мияш шонен.

Вот поезд кая. Вася вагонышто ачаже пелен скамейкыште шинча да окнашке онча. А окнаште пушенге-шамыч, забор, тӱрлӧ пӧрт-шамыч куржыт.

Вася ваштареш скамейкыште тоже йоча шинча, шола кидыштыже шагат. Тудо ала могай корзиным нангая. Тиде йоча ынде кугурак, тудлан, очыни, лучко ий лиеш. Поезд станцийышке шуэш гын, йоча шке шагатышкыже ончале, записной книшкашкыже карандаш дене ала мом воза, шке корзина ӱмбакыже кумык лиеш, тушечын ала мом луктеш да вагон гыч куржын лектеш. А вара адак толеш да окнашке ончен шинча.

Вася шинчен - шинчен, корзинан йоча ӱмбаке ончен-ончен да уло йӱкшӧ дене кенета кычкырал колтен! Велосипедым мӧнгеш монден коденам, манын шарналтен.

— Кузе мый велосипед деч посна? — шортеш.— Чодралаште кузе тудын дене кошташ тӱҥалам—мый теле мучко шоненам.

— Ну-ну, ит шорт,—мане тудын ачаже.—Ават кая да тыйын велосипедет дене конда.

— Да уке, ок кондо,— шортеш Вася.—Тудо тудым ок йӧрате. Тудо кычкыра...

— Ну тый, йоча, чарне, ит шорт,—кидысе шагатан шке пелештыш.—Мый тыланет тиде пашам кызытак ыштем. Велосипед дене кошташ мый шкат йӧратем. Только тудо мыйын настоящий—кок ораван... Тендан мӧнгыштыда телефон уло?—йодо тудо Васян ачаже деч.

— Уло,—вашмутым пуа Васян ачаже. — Номерже 5—55—06.

— Ну, тыге гын, чыла порядкыште,—ойла йоча.— Ме кызытак пеш вашкен письма дене почтальоным колтена.

Тудо кӱсен гычше вичкыж папиросный кагаз ленточкым лукто да тушан возен шындыш:

„5—55—06 телефон дене звонитлыза, каласыза:„—аважлан дачышке Васян велосипедшым налаш кӱлеш".

Вара тиде письмам ала могай йылгыжше изи трубочкыш пыштыш, шке корзинажым почо, а тушто корзинаште кужу неран лудо кӧгерчен шинча. Йоча кӧгерченым лукто да тудын йолешыже письман трубочкым пыжыктыш.

— Вот мыйын почтальон,—ойла. — Чонгешташлан ямде. Ончо.

Поезд станцийыш шогале веле, йоча шагатышкыже ончале, шке записной книшкашкыже жапым палемдыш, кӧгерченым окнашке луктын колтыш. Кӧгерчен вигак кӱшкӧ чонгештыш—тидым гына ужыч!

— Мый таче почтовый кӧгерчен-шамычым туныктем,—ойла йоча. — Кажне станцийыште икте гыч луктын колтем да жапым палемдем. Кӧгерчен вигак олашке, шке верышкыже чонгешта. А тушто тудым вучат. А тидынныштыже, пытартышыныштыже, трубочкым ужыт, письмам луктын налытат, тендан квартирышкыда звонитлат. Только корнышто тудым вараш ынже кучо ыле.

Да чын: Вася дачышке толын, аважым вучен, да кастене аваже велосипед дене толын. Письмам налынт.

Вараш кӧгерченым кучен кертын огыл.

ИНОСТРАННЫЙ ТЕЛЕГРАММА-ШАМЫЧ

ГЕРМАНСКИЙ КОМАНДОВАНИЙЫН СВОДКЫЖО

Берлин, 4 июль. (ТАСС). Германский информационный бюро Германийысе вооруженный вий-шамыч верховный главнокомандующий ставкын тыгай сводкыжым увертара:

„Лейтенант Эндрапын командоватлымыж почеш германский подводный пуш британский флотын ик эн современный корабльжым, „Иллассриез“ британский авианосецым торпердироватлен. 3 июльышто Ла-Манш районышто да Северный тенгызыште опероватлыше германский боевой самолет-шамычын соединенийышт английский портовый сооружений, береговой укреплений, аэродром, лагерь да военный промышленность предприятий-шамычым бомбардироватленыт. Германский самолет-шамыч Ридингсе авиационный заводым да Ньюгэвн воктенысе нелэ береговой батарей-шамычым бомбардироватленыт. Ла-Манш проливыште судно-шамычын караванышкышт нападенийым ыштыме годым кок нелэ бомбым кудалтыме дене ик кугу корабль локтылалтын. Английский самолет-шамыч тенгече ийгече пылан лийме дене пайдаланен, Северный ден Западный Германийысе икмыняр районлаште бомба-шамычым кудалтеныт. Гражданский населений кокла гыч колышо да сусыргышо лийын. 4 июль вашеш йӱдым икмыняр неприятельский самолет Бельгия ден Голландия территорий гоч чоҥештен каеныт, но энгекым ыштен огытыл. Противникын 6 самолетшым волтен шумо. Германский авиаций 4 самолетым йомдарен.“

Английский авиацийын Германийыш налетым ыштымыже

Лондон, 4 июль. (ТАСС). Авиаций министерство тыге увертара: 3 июль вашеш йӱдым английский авиаций Данийысе да Бельгийысе аэродром-шамычым, Рурысо да Вестфалийысе коммуникаций-шамычым, Гамбургысо да Дортмундысо военный об'ект-шамычым да Зеебрюггысо док-шамычым бомбардироватлен. Самолет-шамыч чыланат шке базышкышт пӧртылыныт. Тенгече английский самолет-шамыч Голландийыште Текселысе да Эймейденысе неприятельский база-шамычым бомбитленыт. Ик германский истребительым волтен шумо. Ик английский самолет пӧртылын огыл.

Берлин, 4 июль. (ТАСС). Информационный бюро тыге увертара: тенгече английский самолет-шамыч Гамбургыш шуыныт да Бармбе пригородыш бомба-шамычым кудалтеныт. 12 йоча, 3 ӱдрамаш да 1 пӧрјен колен. 25 еҥ, утларакшым йоча-шамыч, чот сусыргеныт.

Ик жапыштак Северный Африкысе портлаште улшо чыла французский корабль-шамычлан определенный условий-шамычым пумо, кудым шуктымаш флотын германский кидыш логалмашыжым корандышаш цельым иметла. Нине условий-шамыч приниматлыме огыт лий гын, нине корабль-шамычым тушман войнам умбакыже ыштен шогашлан кучылт ынже керт манын, Английлан чыла мера-шамычым ышташыже логалеш манын, корабль-шамычын командирыштлан умылтарыме ыле. Английский правительство чамана: Оранышто французский флот дене командоватлыше французский адмирал английский власть-шамычын предложитлыме кеч могай условийымат приниматлаш отказен. Сандене английский власть-шамычлан тиде районышто улшо французский военный корабль-шамычым ваштареш кӱлеш мера-шамычым ышташышт логалын. Нине французский корабль-шамыч ваштареш операций-шамычым але кызытат ыштылт шогат.

Английский власть-шамычын французский флот ваштареш ыштыме мера-шамыч

Лондон, 4 июль. (ТАСС). Информаций министерство тыге увертара: „Каласаш кӱлеш, французский правительство тудын флотшым Францийын ожнысо союзникше ваштареш кучылташ огыл манын Германия ден Италийын сӧрымышт почеш перемирий условий-шамыч дене келшен, французский флотым тушманын кидышкыже пуаш обязатлалтын. Английский правительство тыге шотла: тудо шке интересшылан лийын велэ огыл, но Францийын интересшылан лийынат французский флотым тушманын Англия ваштареш керек кузе кучылт кертшашыжымат корандаш вынужден. Садланак 3 июльышто английский портлаште улшо французский военный корабль-шамычым тичмашын контролироватлен шогымашым обеспечиватлыше мера-шамычым ыштыме ыле. Тиде операцийым шуктымо годым умлыдымылан верч лийше кок несчастный случай гына лийын.

Йошкар-Олинский район „Марий ял“ колхозын пчеловодшо К. Е. Калинин йолташ (пурлаште) ден тудын помощникше комсомолец А. П. Столяров йолташ мӱкшым ончат.
Фото М. Чуршуковын.

Колхозын мӱкш отарже образцовый лийман

Мӱкшым сайын ончет гын, тудо колхозлан пеш кугу пайдам пуа. Эн ондак — тамле мӱйым, шыштым; вара — тӱрлӧ пакча саскалан, пасусо пеледышан культуралан опыленийым ышта. Тидын дене шурно лектышым шукемдаш полша.

Но туге гынат, мӱкшын кугу пайдажым колхозлаште але мартеат сайынак умлен шуктен огытыл. Мӱкш ончымаш пашашке кӱлеш вниманийым огыт ойыро.

Теве „Какшан“ колхозын (Йошкар-Олинский район) мӱкш отаржым налына. Тыште кызыт кудло омарта наре шотлалтеш. Мӱкш ончышылан колхоз правлений И. И. Домрачев йолташым шогалтен. Тудо кызыт шкетынак мӱкш отарыште пашам ышта. Колхоз правлений але мартеат тудлан помощникым пуэн огыл. Тиде икте. Вара весе. Домрачев йолташын мӧнгыштыжӧ луатик вуй омартаже уло. Тудымат ончаш тырша. Мӧнгыжӧ каен колтат, мӱкш отарыште кӱрылтыш лиеш.

Тиде шотышто кажне омарта гыч кунар мӱйым налмым ончалына гын, тыге коеш. Ӱмаште Домрачев йолташ шкенжын кажне омартаже гыч 16 килограмм дене мӱйым налын, а колхозын кажне омартаже 5 килограмм гыч велэ пуэн. Тыгай результатым ончалмек, ик шонымаш ушыш пура, тошто марий мутым шарныкта: „Кажне еҥын кидше шке декыже кадыр“. Тиде мутын чынлыкшым мӱйын результаташ рашемда. Вет тудын шке омартаже-шамыч колхозын мӱкш отарже деч кокшудӧ метр наре торашта гына. А мӱй налмашын результатше йӧршын весе.

Теният тыгай положений ынже лий манын, колхоз правленийлан мӱкш отарыш кызытак помощникым пуман. Тугак контрольымат саемдыман. Кажне омарта гыч кунар доходым налме нерген точный учет лийже.

Колхозын мӱкш отарже чыла шотыштат образцовый лийман. Пашам образцово шындыде, мӱкш деч пайдам кунар кӱлеш, тунарым налаш ок лий.

Ш. Б.

Шурно погаш ямде

Йошкар-Олинский район „Марий ял“ колхоз у шурно поген налаш тӱрыс ямдылалт шуын. Ял озанлык машина-шамычым: 2 молотилкым, 4 веялкым, 2 жнейкым, ик лобогрейкым ачален шындыме. Пырчым шупшыкташ посна орвам ямдылыме. Шурно опташ 40 у мешакым ургымо.

Шурно погаш чыла звено-шамыч посна участкылашке пенгыдемдалтыныт. Нуно чыланат у шурным чаплын поген налашлан вашваш социалистический договорым ыштеныт.

Комсомолец-шамыч шурно погымаш годым пырдыж газетым лукташ, газетым йӱкын лудаш тӱҥалыт.

Н. Веденькин.

Силосым оптат

„Марий“ колхоз (Параньгинский район) волгык-шамычлан чапле, сочный кормым ямдылымашке кугу вниманийым ойырен.

Тиде кечылаште первый 30 тонн силосым оптымо. Силосым кызытат оптат.

Иванов.

„ЧЕВЕР ӰЖАРА“ КОЛХОЗ ЯМДЕ

Сернурский район „Чевер ӱжара“ колхоз у шурным погаш тӱрыс ямде. Колхозын 2 жнейкыжым, 2 косилкыжым кӱкшӧ качество дене тӧрлатен шындыме. Шурно опташ склад ден мешакат ямде улыт.

Г. Дмитриев.

Совещанийым эртарыш

27 июньышто „Социализм верч“ газетын редакцийже (Ронгинский район) рабселькор да пырдыж газета редактор-шамыч дене совещанийым эртарыш.

Тиде совещанийыште пырдыж газетым лукмаште ситыдымаш-шамычым тӱжвак лукмо да пашам саемдымаш нерген палемдыме. Верх-Ушнурский, Мумзерский сельсовет кӧргысӧ колхозлаште пырдыж газета лукмашын поснак томамын организоватлыме. „У кече“, „Новый ключ“, „Кундыш“ колхозлаште ик номер пырдыж газетымат лукмо огыл.

Тыгай факт-шамыч моло колхозлаштат улыт.

Ончыкыжым пырдыж газета редактор-шамычлан газетым художественный шотышто саемдышаш да рак шупшын шогышаш верч кучедалман. Колхозысо кече едасе пашам пырдыж газета гоч кӱрылтде ончыктен шогыман.

А. Виногоров.

Противопожарный мероприятий-шамычым огыт шукто

Йошкар-Олинский районысо „10 лет МАО“ колхоз противопожарный мероприятий-шамычым илышыш огеш пурто. Противопожарный инвентарь-шамыч начар состоянийыште улыт. Пожарный сарайыште ситышын вӱдым огыт кучо.

Колхозышто пожарный дружиным организоватлыме, но тудо нимогай пашам огеш ыште. Колхоз председатель Исаков йолташ противопожарный мероприятий-шамычым илышыш тӱрыс пуртышаш верч начар кучедалеш.

Веденькин.

„Рвезе Коммунист“ редакцийын коллективше редакцийын сотрудникше

ЛЕШПАЕВ Иван Исакович

йолташын 1940 ий 5 июльышто эрдене 8 шагатыште жап шуде колымыжо нерген увертара да колышын ватыжлан да чыла родо-тукымжылан соболезнованийым каласа.

Редакцийын коллективше.

ВЛКСМ Маробком пеленсе комсомольский организаций ден печать пашаеҥ-шамыч Союзын редакций пеленсе профгруппыжо союзын членже, комсомолец

ЛЕШПАЕВ Иван Исакович

йолташын колымыжо нерген тудын ватыжлан, чыла родо-тукымжылан, палымыже-шамычлан келге соболезнованийым каласат.

ВЛКСМ комитет ден профгруппа.

Отв. редакторын заместительже— В. М. БОРИСОВ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, № комнат 69—70, № телефона 90.
Упол. Главлита МАССР 619. Йошка-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.